

Državni zbor je na podlagi 111. in 272. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo in 105/10) na seji dne 30. januarja 2013, ob obravnavi Sedemnajstega rednega letnega poročila Varuha človekovih pravic Republike Slovenije za leto 2011, sprejel naslednje

PRIPOROČILO

I. USTAVNE PRAVICE

1. Državni zbor poziva vse, ki sodelujejo v javnih razpravah, da v svojih izjavah in besedilih ne spodbujajo sovraštva ali nestrpnosti na podlagi katere koli osebne okoliščine.
2. Državni zbor predlaga Vladi, da prouči dodatne možnosti, da se javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti sankcionira tudi kot prekršek.
3. Državni zbor priporoča proučitev možnosti sprememb Zakona o Radioteleviziji Slovenija glede predstavitev političnih strank in posameznikov na javni RTV oziroma predvolilnih soočenj.
4. Državni zbor priporoča Programskemu svetu RTV Slovenija, naj sprejme etični in poklicni kodeks, ki bo bolj jasno opredelil pravice in ravnanja dolžnosti novinarjev in programskih ustvarjalcev.
5. Državni zbor priporoča Vladi, da se v okviru dopolnitev referendumskih pravil prouči vprašanje razumljivosti vprašanja in gradiv, o katerih se odloča na referendumu.
6. Državni zbor priporoča Vladi, da prouči možnosti, da se zbiranje, varovanje, rok hrambe in nadaljnja obdelava gradiv psihiatričnih ustanov posebej uredijo z zakonom.
7. Državni zbor priporoča osnovnim šolam, naj podatke o družinski in socialni anamnezi zbirajo in vodijo le šolske svetovalne službe, ki naj te podatke zbirajo in obdelujejo skrbno in ob upoštevanju načela sorazmernosti zbiranja osebnih podatkov.

II DISKRIMINACIJA

8. Državni zbor priporoča sprejetje zakonskih rešitev, ki bodo skladno s pravnim redom Evropske unije in drugimi mednarodnimi obveznostmi Slovenije (konvencije OZN in Sveta Evrope) zagotovile nepristransko, neodvisno in učinkovito obravnavo primerov kršitev prepovedi diskriminacije na vseh podlagah in na vseh področjih.
9. Državni zbor priporoča Vladi, naj v sodelovanju s Svetom romske skupnosti Republike Slovenije in drugimi predstavniki romske skupnosti opravi širšo diskusijo o potrebi pri pripravi morebitnih sprememb in dopolnitev Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji glede sestave Sveta romske skupnosti Republike Slovenije.
10. Državni zbor priporoča občinam, naj v sodelovanju z Vlado v okviru izvajanja Nacionalnega programa ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2010-2015 (NPUR) večjo pozornost namenijo pravni in komunalni ureditvi romskih naselij.

11. Državni zbor priporoča občinam, naj vsem svojim občanom zagotovijo dostop do pitne vode in sanitarij, ki mora biti primeren in brez razlikovanja, saj gre za eno od mednarodno priznanih človekovih pravic.
12. Za uveljavljanje Konvencije o pravicah invalidov in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov Državni zbor priporoča Vladi čimprejšnje sprejetje podzakonskih aktov ter ukrepov za dejansko izenačevanje možnosti invalidov.

III. OMEJITEV OSEBNE SVOBODE

13. Državni zbor priporoča pogostejšo uporabo pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom, saj gre za pomembno nadomestilo kazni odvzema prostosti, zlasti če gre za kratkotrajne zaporne kazni.
14. Državni zbor priporoča posebno pozornost pri morebitni namestitvi mladoletnih oseb v pripor skupaj s polnoletnimi.
15. Državni zbor priporoča, naj se ukrep osamitve oziroma ločenega prestajanja kazni zapora obsojencev uporabi le za najkrajše potrebno obdobje in se odredi z ustrezno odločbo, in to ob rednem preverjanju razlogov in možnosti izpodbijanja na podlagi pritožbenih poti.
16. Državni zbor priporoča ministrstvu, pristojnemu za pravosodje in javno upravo ter za zdravje, naj sprejmeta sistemske ukrepe in zakonske podlage za urejeno organiziranje zdravstvenega varstva zaprtih oseb.

Osebe z duševnimi motnjami in osebe v socialnovarstvenih zavodih

17. Državni zbor priporoča pripravo sprememb in dopolnitev Zakona o duševnem zdravju, s katerimi bodo odpravljene ugotovljene nepravilnosti v njegovem izvajanju.
18. Državni zbor priporoča boljšo dostopnost do psihiatričnih storitev, tudi zunaj bolnišnične zdravstvene mreže, saj dolge čakalne dobe in krajevna oddaljenost nedvomno zmanjšujejo učinkovitost takšne pomoči.
19. Državni zbor priporoča zakonsko ureditev primerov, v katerih zaradi posameznikovega psihofizičnega stanja vročitev sklepa sodišča morda ni mogoča, oziroma da se način vročanja v takšnih primerih posebej uredi.

Tujci

20. Državni zbor pričakuje, da Ministrstvo za notranje zadeve, zagotovi učinkovit sistem spremljanja prisilnega vračanja po Direktivi o vračanju nezakonito prebivajočih državljanov tujih držav.

IV. PRAVOSODJE

21. Državni zbor spodbuja odpravo sodnih zaostankov in priporoča sprejetje potrebnih ukrepov za odpravo vseh primerov dolgotrajnega čakanja na začetek sodnega odločanja oziroma predolgotrajnih sodnih postopkov.

22. Ob zagotovljenem sojenju brez nepotrebne odlašanja Državni zbor poudarja pomen skrbno vodenega sodnega postopka, ki naj se konča z izdajanjem kakovostnih sodnih odločb.
23. Državni zbor spodbuja intenzivno delo pri projektih, katerih cilj je poenostaviti sodne postopke, jih tako približati uporabniku in s tem povečati učinkovitost sodišč.
24. Državni zbor priporoča čimprejšnje sprejetje kazenskega zakona za mladoletnike, ki ga KZ-1 že napoveduje.
25. Državni zbor priporoča Ministrstvu za pravosodje in javno upravo skrbno proučitev uporabe 160. člena Sodnega reda in morda pripravo natančnejših pravil o vpisu nepopolnih vlog, njihovem dodeljevanju in prenosu v ustrezne vpisnike, saj gre za pomemben vidik uresničevanja pravice do sodnega varstva.
26. Državni zbor priporoča, naj sodišča v postopkih odločanja o odložitvi prestajanja kazni zapora vlagatelje prošenj bolj seznanjajo z morebitno ugotovitvijo, da je treba za presojo dejstev postaviti izvedenca in da je to lahko povezano s sorazmerno visokimi stroški.
27. Državni zbor priporoča, naj se na sodiščih preverijo poti oziroma postopki, s katerimi se ugotavlja in zagotavlja sledljivost listin in dokazov, ki jih stranke vlagajo v sodne spise neposredno na naroku.
28. Državni zbor priporoča dosledno izvajanje nadzora nad zakonitostjo in pravilnostjo poslovanja izvršiteljev.
29. Državni zbor priporoča Ministrstvu za pravosodje in javno upravo skrbno proučitev predlogov Varuha človekovih pravic za izboljšanje stanja na področju izvedenstva.
30. Državni zbor priporoča sprejetje ukrepov za zagotavljanje hitrejšega reševanja prošenj za brezplačno pravno pomoč.
31. Državni zbor pričakuje, da je tudi kršiteljem v postopku o prekršku zagotovljen pošten postopek.
32. Državni zbor priporoča Odvetniški zbornici Slovenije, naj več pozornosti nameni učinkovitosti dela svojih disciplinskih organov ter zagotovi hitro, učinkovito in objektivno odločanje o vloženih prijavih zoper odvetnike.
33. Državni zbor priporoča dosledno izvajanje nadzora nad zakonitostjo poslovanja notarjev.
34. Državni zbor priporoča Ministrstvu za pravosodje in javno upravo, da v sodelovanju s sodno vejo oblasti, v okviru svojih pristojnosti, pripravi ukrepe s katerimi se bo povečalo zaupanje državljanek in državljanov v pravno državo in zagotovili pogoji za učinkovito pravno državo.

V. POLICIJSKI POSTOPKI

35. Državni zbor priporoča Policiji, zlasti pri njenem delu kot prekrškovnem organu (npr. pri obravnavi prometnih nesreč), naj vsak ugovor skrbno prouči z izvedbo dokazov in omogoči zadostne možnosti, da obdolženec, če meni, da je to nujno, izpodbija obremenilne izjave.

36. Državni zbor priporoča Policiji, naj tudi v prihodnje ob ugotovljenih nepravilnostih pri svojem delu o tem seznanjeni vse enote v svoji sestavi, da se prepreči ponovitev podobne ali iste napake. V ravnanju državnega organa (tudi Policije) v razmerju do prizadetega posameznika je ustrezno tudi opravičilo prizadetemu za storjeno napako.
37. Državni zbor pozdravlja napredek Policije pri zagotavljanju varnosti na nekaterih območjih z večletnimi skupnostmi in v romskih naseljih, hkrati priporoča učinkovitejše delovanje in hitrejši odziv za zaščito življenj in premoženja ljudi.
38. Državni zbor priporoča Policiji, naj vloge posameznikov z zatrjevanji, da so bile s policistovim dejanjem ali opustitvijo dejanja kršene njihove pravice ali svoboščine, skrbno obravnava kot pritožbo zoper delo policistov (po 28. členu Zakona o policiji).
39. Državni zbor priporoča, naj vsi organi (Policija, sodišča) prednostno in čim hitreje (brez nepotrebne odlašanja) opravijo vse postopke pri obravnavi prejete osebe po Zakonu o evropskem nalogu za prijetje in predajo.
40. Državni zbor pozdravlja usmeritev dela Policije na področju preiskave kaznivih dejanj zoper delovna razmerja in socialno varnost ter priporoča še aktivnejše sodelovanje z inšpekcijskimi službami.

VI. UPRAVNE ZADEVE

41. Državni zbor priporoča Ministrstvu za notranje zadeve, da prouči možnosti za spremembo Zakona o tujcih (ZTuj-2), in sicer tako, da se v primerih, ko postopek odločanja o dovolitvi zadrževanja mladoletnega tujca brez spremstva (v Republiki Sloveniji) ne bo končan v času, ki je še sprejemljiv za bivanje v Centru za tujce, na predlog skrbnika za posebni primer mladoletnemu tujcu omogočijo zadrževanje v Republiki Sloveniji in vse iz tega izhajajoče pravice in dodatna pravica do nastanitve in oskrbe, pravica do enake ravni zdravstvenega varstva, kot ga uživajo slovenski otroci, ter pravica do brezplačnega prevajanja in tolmačenja.
42. Državni zbor priporoča Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, naj pospeši habilitacijske postopke in zagotovi, da bodo potekali skladno z Zakonom o splošnem upravnem postopku.

VII. OKOLJE IN PROSTOR

43. Državni zbor priporoča Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, naj sprejme ustrezne ukrepe, ki bodo zagotovili odpravo zaostankov pri izdaji dovoljenj v zvezi z rabo vode in pri reševanju lastninskih razmerij na vodnih zemljiščih.
44. Državni zbor priporoča Ministrstvu za kmetijstvo in okolje, naj pospeši reševati problematiko na področju ravnanja z odpadki, onesnaženosti z delci PM10 in uresničevanjem vodne direktive.
45. Državni zbor priporoča vsem pristojnim organom, zlasti pa ministrstvu za kmetijstvo in okolje ter za zdravje, naj čim prej usklajeno, sistematično in učinkovito pristopijo k reševanju onesnaženosti Celjske kotline, Mežiške doline in drugih čezmerno obremenjenih področij.

46. Državni zbor priporoča, naj Ministrstvo za infrastrukturo in prostor zagotovi vodenje in vzdrževanje prostorskega informacijskega sistema.
47. Državni zbor priporoča vsem snovalcem prostorske politike k preudarnemu prostorskemu načrtovanju, zlasti pri umeščanju objektov, ki vplivajo na okolje in morebiti tudi na zdravje ljudi.
48. Državni zbor priporoča, naj ministrstvi, pristojni za kmetijstvo in okolje ter za infrastrukturo in prostor zagotovita učinkovito izvajanje nalog inšpekcijskih služb, tudi z natančno opredelitvijo prednostnih nalog pri delu gradbene inšpekcije, in zagotovita preglednost njihovega dela.

VIII. DELOVNA RAZMERJA

49. Državni zbor priporoča Vladi sprejetje ustreznih ukrepov, ki bodo delodajalcem onemogočali neizplačevanje plač in prispevkov za socialno varnost zaposlenim.
50. Državni zbor priporoča proučitev možnosti sprememb predpisov tako, da bi bil tudi za nadzor nad plačevanjem premij za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje za delavce, ki delajo na delovnih mestih, za katera se zavarovalna doba šteje s povečanjem, pristojen Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD).
51. Državni zbor priporoča spremembe delovnopravne zakonodaje, in sicer tako, da bodo pooblastila IRSD jasna in nedvoumna.
52. Državni zbor priporoča Vladi, naj zagotovi, da bodo postopki vseh nadzornih institucij (IRSD, sodišča in drugi) potekali hitro in da bodo dejansko končani v razumnih rokih.
53. Državni zbor priporoča Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, naj prouči štipendijsko politiko.

IX. POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

54. Državni zbor priporoča Vladi, da dopolni oziroma spremeni Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, tako da bo uresničena odločba Ustavnega sodišča (U-I-358/04 z dne 19.10.2006).
55. Državni zbor priporoča pristojnim državnim organom naj čimprej pripravijo podzakonske akte, ki bodo omogočili uresničitev Konvencije o pravicah invalidov in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov.
56. Državni zbor priporoča predlagateljem zakonov in podzakonskih predpisov naj dosledno spoštujejo zahteve resolucije o nomotehnični dejavnosti glede sodelovanja javnosti.
57. Državni zbor priporoča Zavodu za zdravstveno varstvo Slovenije (ZZZS) in Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), da se dogovorita o zahtevani dokumentaciji in postopkih uveljavljanja pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki zahtevajo usklajen postopek in plačevanje zdravstvenih storitev, in s tem dogovorom obvestita vse izvajalce postopkov.

58. Državni zbor priporoča Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, naj čim prej pripravi predlog statusnega preoblikovanja in dejavnosti Sklada obrtnikov in podjetnikov.

X. ZDRAVSTVENO VARSTVO IN ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE

59. Državni zbor priporoča, naj nova zdravstvena zakonodaja poveča tudi stroškovno zavest pacientov.
60. Državni zbor priporoča, da naj otroci postanejo samostojna kategorija zavarovancev obveznega zdravstvenega zavarovanja brez pogojevanja plačila prispevkov, po 18. letu starosti pa naj se do konca šolanja zavarujejo po starših.
61. Državni zbor priporoča Ministrstvu za zdravje, da enotno uredi problematiko poslavljanja svojcev od umrlih v vseh zdravstvenih domovih.
62. Državni zbor priporoča naj zdravstvena zakonodaja uredi uporabo varovalnih ukrepov tudi zunaj psihiatričnih oddelkov pod posebnim nadzorom in varovanih oddelkov socialnih zavodov, torej v vseh drugih oddelkih bolnišnic in socialnih zavodov.
63. Državni zbor priporoča Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije naj zagotovi večjo strokovno usposobljenost vseh, ki odločajo v upravnih postopkih.

XI. SOCIALNE ZADEVE

64. Državni zbor priporoča pristojnim državnim organom naj čim prej pripravijo in začnejo izvajati dolgoročnejshe rešitve (strategije) zlasti na področju obvladovanja revščine in brezdomstva.
65. Državni zbor priporoča Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, da v pripravo predpisov vključi tudi strokovno in drugo zainteresirano javnost.
66. Državni zbor priporoča Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve naj prouči možnosti za nove rešitve, s katerimi se bo varovancem omogočilo vračanje v matično družino, predvsem pa naj se jim omogoči čim samostojnejše in dostojnejše življenje, tako v ustanovi kot zunaj nje.
67. Državni zbor priporoča, da domovi za starejše ob sodelovanju in pomoči Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve organizirajo dodatno usposabljanje zaposlenih na področju dela z dementnimi, komunikacije s svojci in na drugih področjih njihovega dela.
68. Državni zbor priporoča odgovornim osebam v domovih za starejše naj redno evidentirajo vse pritožbe in pohvale in z anketnimi vprašalniki redno preverjajo zadovoljstvo stanovalcev, svojcev in zaposlenih.

XII. BREZPOSELNOST

69. Državni zbor priporoča Vladi in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve sprejetje ukrepov, ki bodo skrajšali čakalne dobe za vključitev v poklicno rehabilitacijo.

70. Državni zbor priporoča Vladi in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve sprejetje takšnega programa javnih del, ki bo sledil potrebam brezposelnih oseb in izvajalcev javnih del ter se bo odzival na potrebe trga dela.
71. Državni zbor priporoča Vladi in Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve proučitev sedanjega načina subvencioniranja samozaposlitve in ustrezne spremembe, da ne bodo nastajale razlike med posameznimi brezposelnimi osebami glede na to, kdaj vložijo zahtevo za subvencijo in kako dolgo morajo ohraniti samozaposlitev. Subvencije za samozaposlitev morajo dejansko pomeniti spodbudo za zaposlitev, in ne le ukrep za zmanjšanje števila brezposelnih v uradnih evidencah.

XIII. VARSTVO OTROKOVIH PRAVIC

72. Državni zbor priporoča Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve naj pripravi strokovne podlage za predlog Zakona o zagovorništvu otrok.
73. Državni zbor priporoča naj Zavod Republike Slovenije za šolstvo prouči možnost za profesionalizacijo komisij za usmerjanje.

Številka: 000-04/12-11/
Datum: 30. januar 2013
EPA 462-VI

Državni zbor
Jakob Presečnik
podpredsednik